

ՄԱՀԿ

ԿԱՆԱՆՑ ՅԱՏՈՒԿ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՇԱՐԲԱԹԵՐԹ

ԴՐԱԿԱՆ, ԴԵՂԱՐՔԻՆԵՍԱԿԱՆ

ԱՌՏՆԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ, ՆՈՐՈՅԹԻ

ԶԵՌԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ

ԿԱՆԱՅԻ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ՆԻ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԻՐԵՐՈՒ

ԺԹ. ՏԱՐԻ

Նոր Դեղնան, Թիւ 27

ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐ ՈՒՆԻՆ

ՏԻԿԻՆ ՍՐԲՈՒՀԻ ԳԻԻԶԻԻԲԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ԱԼԻՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ՎԱՐԴՈՒՀԻ ՏԼՐ-ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ՄԱԹԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

ՕՐԻՈՐԴ ՄԱՌԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ՏԻՐՈՒՀԻ ԿԻԻԼՊԷՆԿԵԱՆ

ՆԻ

ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՄԱՌԻ

Գ/ն 40 փարա

Տպագրութիւն ԾԱՂԻԿ, Կալաթա.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 50 դրուշ. Վեցամսեայ 25 դրուշ.:

ԳՍԻՍՈՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 54 դրուշ. Վեցամսեայ 27 դրուշ.:

ԱՐՏԱՍՍՀԱՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 12 ֆրանք:

Ծանուցման, բաժանորդագրութեան եւ թերթին վերաբերող ամէն կարգի դորժառնութեանց համար գիրմել մի՛ միայն՝

{زاغياك غزتهسى}

درعليهده غلطهده قورشونلى خاستده نومرو ۷

Շ Ա Բ Թ Ա Թ Ե Ր Թ «Ծ Ա Ղ Ի Կ»

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Գուրչուշուլու խան, թիւ 7

JOURNAL "DZAGHIK,,

Constantinople, Galata, Kourchoum Han, N° 7.

Վ Ա Ն Ճ Ռ Ա Տ Ո Ւ Ն

ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՕԺԻՏԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԶԱՆԱԶԱՆ ՆԻԻԹՈՑ

ԺԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎԺԱՆՃԵԱՆ

ՀԱՅԹԱՅԹԻԶ ԿԱՅՄԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Կ. Պոլիս, Էսկի Զապքիէ նասսէսի թիւ 63

Ապրանաց տեսակներու ճոխութեամբ ու չափաւոր զիններով ծախող հանրածանօթ այս հին Վաճառատունը Եւրոպական առաջնակարգ դորժարանաց հետ միշտ ունեցած յարաբերութեանց շնորհիւ կը գտնուի պատրաստ հաւաքածոյ մը ասեղնագործութեան եւ օժիտի վերաբերեալ նոր ու ընտիր նիւթերու, ինչպէս մետաքսեայ կերպաներ, աթլաղ, թաւիչ, թաւթա, ոսկեղօծ ու արծաթեայ դուռ ու անդուռ թելեր (խառ եւ խամ սրբմա), ճերմակեղէնի համար ընտիր պոստէներ, վալանսիէն ու մետաքսէ թանթէլաներ, ճերմակքրթան, գաղղիական ընտիր շապիկի կերպաներ, բիքէներ, գունաւոր պաթիսթներ եւայլն եւայլն:

Զեռագործ բանուած ու սկսուած զանազան ճոխ նիւթոց հաւաքածոյ մը պատրաստ կը գտնուի:

Կ. Պոլսոյ եւ Դաւառաց զպրոցական հաստատութեանց համար մասնաւոր զեղչ կ'ըլլայ:

Վաճառատան մէջ կը գտնուի միշտ պատրաստ ասեղնագործի գծագրիչ մը:

ՇԱՀԻԿ

Շ Ա Բ Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ

(644) ԺԸ. ՏԱՐԻ—ԹԻԻ 27

9 ՄԱՐՏ 1906

ԿՆԱՄԵԾԱՐ ԱՐՏԱՌՈՑ ՅԱՐԳԱՆՔՆԵՐ

ՈՅՑԻ, ձեռակերպութեան երեւոյթներէն մէկն ալ է արանց կողմէ կնոջ ընծայուած այն փաղաքուշ յարգանքներու ամբողջութիւնը, որ մեր հակասեռերուն համար կը նկատուի պարտականութիւն մը, իսկ մեզի համար՝ վայելչութիւն։ Անոր համար մանաւանդ ձեռակերպութեան երեւոյթներ են աւնոնք, որ չստանաւ մեզի կը շփացնեն մեր բացակայ առաւելութիւններուն կամ ֆիզիքական չնորհներուն համար։ Վասն զի եթէ բոլոր այդ արտաւոր յարգանքներն ու պատիւները ճշմարտագէտ համապատասխանէին գէթ մեր բարոյական էութեանց, այն ատեն մասամբ ներելի ըլլար թերեւս ընդունիլ զանոնք ինչպէս որ են, կամ թողուլ որ շարունակուին անոնք իրենց ընթացքին մէջ։ Արդ, քանի որ աւէն երեւոյթ բացայայտ է, և փառք Աստուծոյ, ինքզինքնուս բան մը ծածկելու պէտք չունինք, ինչո՞ւ ուրեմն ընթարմանանք այդ կեղծ ու պատիւ օրօրներուն անոյ՜ սոյին տակ, և թողունք որ այրերը այդ հնարագէտ միջոցը գործածեն մեր կնոջական բնազդները հրապուրելու, զմեզ առարկայացնելու համար։

Բնա՛ւ տարբերութիւն մը չեմ գտներ ես ճաբոնցի պուպրիկի

մը և կնոջ մը միջեւ՝ որ կը ներէ երբ այրերը իր ոտքերուն տակ բերեն զնեն իրենց սրտերուն զգացած կամ չզգացած, զխոցած ու չզխոցած բոլոր կնամեծարութիւն հոտող զգացումները: Երկուքն ալ միեւնոյն նպատակին կը ձգտին, երկուքն ալ կը փայփայուէին:

Եւ ինչո՞ւ. անիրաւութիւն մը չէ՞, կամ նոյն իսկ նուազագուծ թիւն՝ կնոջ ընծայուած այս չափաշանց կրաւորական դիրքը: Եթէ բնութիւնը քիչ մը փափլուծիւն և շնորհ դրած է կնոջ ամբողջութեան մէջ, միւս կողմէ ֆիզիքական պզտիկ ակարութեամբ մը բարեխառնած է զայն՝ և բարոյապէս հաւասարացեցած իր ընկերոջ: Ասկէ դատ, երբ բոլոր կիները կ'ընդլզին այսօր իրենց ընկերական վիճակներուն դէմ, արանց քսակներէն կախում հունենալու և իրենց անտեսութեամբ ապրելու գովելի նախաձեռնութիւններով, ամօթ չէ՞ որ չլանան այգորինակ խաբուսիկ կերպերէ, որոնց ամբողջութիւնը մի միայն արձանի մը դերը կ'ընձեռէ կնոջ՝ միեւնոյն ասան զնկելով այրերը շատ անգամ անանկ դիրքի մը մէջ՝ որ ծիծաղէ պակաս բան մը չ'արժեք առ նուագն:

Եւ ըսել թէ քաղաքակրթութիւն է ատիկա:

Կը հասկնամ որ քաղաքակրթութիւնը կեանքի ջրղն ու հոգին է, որ կ'ստեղծելով անհատները անհատայ կերպերէ, զանոնք լաւագոյն ու դիւրատար յարաբերութեան մը մէջ կը դնէ. բայց այդ յարաբերական գործունէութիւնը միակողմանի ծայրայեղութեան մը յանգելով՝ մեծագոյն զաւեշտը կ'արտադրէ մարդկային ընկերութեան մէջ, կեղծիք ու պատրանք տալով կնոջ կեանքին՝ իսկ էրիկ մարդուն՝ գիմակ ու նենգողի ոգի:

Այրական այդ կարգի յարգամեծարութիւնները, նաև կինը մտցնելով կեղծիքի վարագոյրի մը ետեւ, կը շահագործեն անոր տկար ու թիւր սղջբունքները, (կամ լաւ եւս է ըսել աւանդական ճակատագրութիւնը) էրիկ մարդու անձնատիրութիւններ փայփայելու համար սոսկ: Եւ որչա՞փ կը խնդան արգեօք մեր միամտութեանց վրայ, երբ բաւական հաճոյակոտար կ'ըլլանք միշտ իրենց քաղցրալուր պարբերութեանց ու ծեքծեքուն ձեւակերպութեանց, շատ անգամ ինքզինքնիւ սլ քնայնելով կեղծ հաւատքի կամ բռնի համոզման մը մէջ:

Այս ալ այն թունալից ունակութիւններու կարգէն է, որ մենա մեխանքով կը տկարացնէ զմեզ, բխայնելով անձնական արժանիքի զգացում և կանաչի հոգարտութիւն, և չպիտի դադրի երբեք տիրապետելէ մեր վրայ, մինչեւ որ զայն նոյն չափով չվերադարձնենք այրերուն, կամ չստիպենք զանոնք չափաւոր ըլլալ իրենց յարգանքներուն մէջ. այսինքն միմիայն քաղաքակրթ, և այդ բաւական իսկ է:

ՍԱԼՕՆԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԿԵՆՑԱՂԱԳԻՏԱԿԱՆ

Խօսակցութեան Ուղղութիւնը

Տանտիրուհիի արուեստը լաւ գիտցող կ'լին մը միշտ ուրիշները կը խօսեցնէ և ինքը շատ քիչ կը խօսի։ Իր դերը կը կայանայ ի վեր հանելու մէջ ասո՛ր շնորհալիութիւնը, անո՛ր սրամտութիւնը, գիտունին գիտնականութիւնը, բանաստեղծին հանճարը, արուեստագէտին տաղանդը և այլն։

Հիւր ընդունելու արուեստին մէջ վարպետ՝ գիտէ իրարու ծանօթացնել մօտէն իրարու յարմարող անձերը, և այս կերպով կը յաջողի իր սալօնը հաճելի դարձնել, ինքը ա՛յնչափ շատ չյողնելով ալ։

Միայն թէ երբ իր հիւրերը անհամարձակ ու քիչ խօսող անձեր ըլլան, այն ատեն տանտիրուհին պարտաւոր է ինքը խօսիլ շատ անգամ, և ընել բոլոր երեւակայելի ու անհրաժեշտ ջանքերը, որպէս զի խօսակցութիւնը վայրկեան մը իսկ չողազի։ Եթէ քիչ մը խեղացի է և լեզուն կը դառնայ բերնին մէջ՝ բժիշկին հետ կը խօսի բժշկութեան վրայ, արհեստագործին հետ իր արհեստին մասին և արուեստագէտին հետ իր արուեստին շուրջը։ Անձնակաւ նութեամբ լեցուած բոլոր այս խօսակցութեան նիւթերը յարմար կը դառնան ա՛յն ատեն միայն, երբ այցելուն քաջուող մէկն է և եթէ կը սիրէ իր կեանքին գլխաւոր զբաղումին վրայ խօսիլ ամէնէն աւելի։ Բայց, ընդհակառակը, ուրիշ շատեր ալ՝ չեն ուզեր խօսիլ իրենց սովորական ու առօրեայ գործերուն մասին։ Այն ատեն ալ խօսակցութեան համար ուրիշ նիւթ մը պէտք է ընտրել, ա՛յնպիսի նիւթ մը որ ամէնէն աւելի հաճելին ըլլայ խօսակիցին համար, ինչու որ պէտք չէ մօռնալ երբէք թէ տանտիրուհին բնաւ պէտք չէ մտածէ ինքզինքը, այլ միշտ իր հիւրերը։

Եթէ սալօնը շատ յաճախուած սալօն մըն է և շատ լեցուն, շնորհալի օգնականները և օգնականութիւնները, որոնց մասին խօսեցանք կարծեմ ուրիշ առթիւ, գրեթէ անհրաժեշտ ստոր մը կը դառնան։ Եթէ տանտիրուհին չունի ու և է մանկամարդ աղգալիանուհի, որուն կարենար յանձնել այս փափուկ պաշտօնը, պէտք է ջանայ համոզել հաճելի մտերմուհի մը ստանձնել այս դերը՝ որ աշխարհիկ բարեացակամութեան ու ողորմասիրութեան հաւաքոյթ մը պէտք է ըլլայ։ Տանտիրուհին օգնականութիւն կամացուկ մը

կ'երթայ մօտենալ այն անձին քով, որ ընդհանուր խօսակցութեան մէջ առանձնացած վիճակ մը ունի, այսինքն չի կրնար մասնակցիլ խօսակցութեան, կամ որովհետեւ խօսակցութիւնը իր միտքին կա-
րողութեան չափէն գերիվեր է, և կամ որովհետեւ շատ... վար է լուրջ մտքի մը համար: Շնորհալի օգնականուհին կը ջանայ ի-
րեն հետ խօսքի բռնել տալ սա՛ առանձնացած անձը, կա՛մ զայն զուարճացնելով պարզ խօսութեամբով մը, կամ բարեպաշտօրէն
մտիկ ընելով անվերջ մենախօսութիւնը անոր զոր ստանձնած է
զուարճացնել: — Տանտիրուհին չի կրնար երբեք իր հիւրերէն մէ-
կուն հետ ա՛յսպէս մէկ կողմ քաշուիլ: Անիկա պարտաւոր է հե-
տեւիլ, հսկել ընդհանուր խօսակցութեան: Անիկա մեծամասնու-
նութեան պէտք է նուիրէ ինքզինքը ամէն հաւաքոյթի մէջ:

Անոր ուշադրութիւնը պէտք է որ վայրկեան մը իսկ դանդա-
ղի. երբ նշմարելու ըլլայ թէ՛ երկու խօսակիցներու միջեւ ծնած է
վիճաբանութիւն մը՝ հակառակ զայն արգելիլու համար իր բրած
ջանքերուն, վիճաբանութիւն մը որ կը սպառնայ դառն չեչտ մը
ստանալ և նուազ «սալօնական» ըլլալ, այն ատեն տանտիրուհին
պարտքը և հոգն է այս երկու ընդդիմախօսներուն խօսակցութեան
միջամտել և վերջ տալ վիճաբանութեան՝ կարելի եղածէն աւելի
ճարպիկութիւնով մը: Ամէն պարագայի մէջ պէտք է ծագելիք
բանակալիւն առաջքը առնէ, և ի՞նչ փոյթ եթէ ասոր համար չա-
փաղանց չարածձի միջոց մը դործածելու հարկադրուած ըլլայ, ի՞նչ
փոյթ եթէ աս ու ան ելլեն զինքը քննադատեն, բաւական է որ
իր տունին մէջ, իր սալօնը կռիւ մը չծագի:

Հետեւաբար, ճիշդ այս տեսակ անպատեհութեան մը տեղի
չտալու համար է որ, պէտք է միշտ խուսափիլ կնճռոտ խօսակ-
ցութիւններէ և հսկել հիւրերուն վրայ որպէս զի չերթան խեղ-
դուիլ խօսակցութեան վտանգաւոր և մրկալից ծովերուն մէջ, օ-
րինակի համար միշտ զգուշանան կրօնքի և ասոր նման խնդիրնե-
րու մասին վիճաբանելէ, որոնց ծայրը խիստ շատ անգամ կծու
վախճան մը կ'ըլլայ: Ճարպիկ զեկալարի այս մտադրադունմերէն
ա՛յն ատեն միայն կարելի է զանց մնալ, եթէ շուրջ ակնարկ մը
նետելէ վերջը, կարելի ըլլայ համոզուիլ թէ հիւրերը ամէնքն ալ
միեւնոյն կարծիքով մարդիկ են, բայց ասիկա որչա՛փ հազուա-
գիտ: — Ուրեմն, մի՛ լքէք երբեք զեկը ձեր ձեռքէն: Այս կան-
խազգուշութիւններով ստիպած կ'ըլլաք ձեր հիւրերը պահել եւ
պահպանել խօսակցութեան հրապոյրը և շնորհալի փափկանկատու-
թիւնները, որոնք աղւտը խօսակիցներու մեծագոյն յատկութիւն-
ներն են: Վիճաբանութիւն կոչուող նիւթին մէջ շատ անձեր կը
կորսնցնեն ամէն չափ և սահման, ինչ որ ցաւալի արգիւնք մը
ունի միշտ յետագայ յարաբերութեանց համար:

Պէտք է խօսակցութիւնները շարձնել օրուան գրական, գիտական ու արուեստագիտական խնդիրներուն վրայ, եթէ սակայն... ձեզի եկող հիւրերը մոտցի անձեր են, որոնք բան մը կը հասկնան գրականութենէ և արուեստէ: Պէտք է անշուշտ նկարչութեան վրայ խօսիլ անա'նկ անձերու հետ, որոնք նկարչութենէ ոչի'նչ կը հասկնան, երաժշտութեա'ն վրայ այնպիսի անձերու հետ, որոնք կ'ատեն երաժշտութիւնը, և գիտութեան վրայ անանկներու հետ որոնք տգիտութեան խորվիրային բնակիչները ըլլալու պատիւը ունին: Տանտիրուհին պարտաւոր է հասկնալ ամէնուն ճաշակը, ամէնուն միտքին կարողութիւնը, և այդ կերպով ուղղել խօսակցութիւնը, ա'յնպէս մը որ բոլոր հիւրերը կարենան շահագրգռուիլ անով՝ միասին կամ ի կարգի'ն: Օրինակի համար, ս'ըջափ ցաւալի պիտի ըլլայ թեթեւաբարոյ կնոջ մը վիճակը՝ որ միմիայն կնոջական քուրջերու վրայ կը սիրէ խօսիլ, այնպիսի ընկերութեան մը մէջ, ուր լոկ իմաստասիրական հարցեր կը քրքրուին: Պէտք է որ ան ալ իր կարգին կարենայ խօսք մը ընել անշուշտ գլխարկներու և չլծաղգեստներու մասին:

Անա' թէ ինչի' կը ծառայէ պզտիկ օղնականուհին, երբ անդին տանտիրուհին դառա՞ծ է ամենայն համբերութեամբ փրկութիւններուն ըսածները ունկնդրել:

Փափկանկատութիւնները խօսակցութեան մեջ

Լա'ւ դաստիարակուած կիները երբեք չեն բանբասի իրենց ծանօթները. երբե'ք ծիծաղելի չեն դարձնելու զանոնք, և եթէ երբեք ներեն ինքզինքնուն պզտիկ կատտիկ մը ընել անոնց հասցէին՝ այս կատակը կ'ըլլայ կատարելապէս անմեղ և ո'չ խայթող: Ընդհակառակը, շատ սիրուն ու հաճելի է կարելի եղածին չափ աղէկ խօսիլ բարեկամներու մասին և պաշտպանել զանոնք՝ երբ մէկը անոնց դէմ բան մը զրուցէ, բլլա'ն ներկայ կամ ոչ: Այս պաշտպանութեան մէջ հարկ է խի'ստ շատ անուշութիւն մը գնել, սակայն պէտք է նաև զգացնել ա'յն ցաւը զոր կը զգաք՝ այս տեսակ անհաճոյ բաներ լսելով անա'նկ անձերու նկատմամբ, զորս կը սիրէք կամ կը յարգէք: Եթէ եղած քննադատութիւնները չափազանց շիտակ են և կարելի չէ անոնց դէմ բան մը ըսել, պէտք է պատասխանել. — «Ի'նչ կ'ուզէք, դարձեալ կը սիրեմ զիրենք»: Զեր այս վճռական պատասխանին վրայ՝ խօսակիցնիդ պիտի դադրի անմիջապէս խօսելէ, եթէ աշխարհիկ կեանքէ հասկցող մէկն է, որովհետեւ այս չափով խիկ պիտի կրնայ հասկնալ թէ իր քաշքշուքները չարունակելով կրնայ ձեր սիրտը վիրաւորել:

Ատիէ զատ, այս տեսակ յարաբերութեանց մէջ, ընդհանուր կանոն մը կայ, զոր պէտք է յարգել: Պէտք է՝ երբէք ուրիշը վշտացնել իր սէրերուն ու համակրութեանցը մէջ: Ինչո՞ւ արտա-սանել խօսք մը որ կրնայ անդիմնը վիրաւորել, վշտահարել: Կրօ-նական խնդիրներու մէջ ալ պէտք է հաւաստարարէս յարգել այն անձերը որոնց համոզումները անխելժ են ու պարկեշտ, և այս պա-րագային՝ երկու կողմէն ալ պէտք է վարուիլ չափազանց փափա-կանկատութեամբ երբ հարկ խի բլլայ պզտիկ վիճարանութիւն մը ընել: Ի՞նչ տեղը կայ որ մեր վիճարանութեանց մէջ ա՛յնչափ յա-մառ և պինդ զլուխ բլլանք, երբ ստիկա ոչ մէկ օգուտ ունի եւ միջիայն մեր գլխացիւնները վիրաւորելու կը ծառայէ դուցէ:

Զգուշանանք նաեւ անձնականութեամբ զբաղլի մեր խօսակ-ցութեանց մէջ:

Կան մարդիկ, որոնք բաւականաչափ ազուշ են՝ ձեր ֆիզիքա-կանը երկար բարակ մանրամասնելու համար՝ ինչպէս որ պիտի ը-նէին ներկայ չեղող մէկու մը հանդէպ:

— «Ձեր աչքերը ազուտը են, բայց ձեր յօնքերը չա՛տ հաստ են: Ազուտը ակամներ ունիք, որով ձեր բերնին խոշորութիւնը յայտնի չըլլար: Ինէ՛ աւելի բարձր կ'երեւիք, բայց ասոր պատճա-ռը ան է որ խօսակցէս աւելի վեր ելած են ձեր ուսերը...» եւ այսպէս զրուցելով՝ քարեկամունքին իր ուսերը վեր ալ պիտի առ-նէ՝ ձեզի նմանցնելու պատրուակին տակ ձեր ծաղրանկարը շինելով դուցէ ձեր աչքերուն առջեւ:

Ոչի՛նչ աւելի ազուշ, ոչի՛նչ աւելի յաւադար և ոչի՛նչ աւելի վիրաւորիչ, քան այս գովեստները, որոնց քննադատութիւն մը կը յաջորդէ:

Շատ անգամ ալ սա տեսակ գովեստներ են զորս կը լսենք անփափականօրէն խօսակցներու կողմէ. — «Ձեր քոյրը ձեռնէ աւելի ձերմակ մարմին մը ունի: Ձեր գոգիկը ձեռնէ բարակ մէջք մը ու-նի և այլն...» Այս միեւնոյն անձերն են որ պիտի ըսեն շատ ան-գամ. «Դուք ալ ինծի նման ո՛չ շատ թեթեւ էք, ո՛չ շատ ճա-սրուկ, ո՛չ շատ դարդացած» և այլն...:

Փափկանկատութիւնը խօսակցութեան ամէնէն չորհալի հը-րապոյրը կը կազմէ, որով պէտք է կարելի եղածին չափ և կարելի եղածէն աւելի փափկանկատ ըլլանք մեր յարաբերութիւններուն մէջ՝ եթէ երբեք կարելի է այս:

Տգեղ անձեր իրենց փափկանկատութիւններովը կը գեղեցկա-նան չա՛տ անգամ և կը գրաւեն մեզի՝ շատ մը գեղեցիկ ու հիաս-քանչ էակներէ աւելի, որոնց քով փափկանկատութեան պակասը անտանելի ու անհասոյ էակներ կը դարձնէ զիրենք մեր աչքին եւ

կ'ուզենք խուսափիլ միշտ իրենց ընկերակցութենէն, ինչպէս աղ-
տոտ ու անհա՛ր բան մը: Փափկանկատ ըլլա՛նք, սիրելիներ՛ր, ա-
սիկա մարդկային մեծագոյն գեղեցկութիւններէն մէկն է, մանա-
ւանդ կիներուն համար, որոնց հմայքները կը կրմնապատկէ և հրա-
պուրիչ կը դարձընէ զիրենք՝ շատ մը ուրիշներէ աւելի, որոնք
զուրկ են կենցաղագիտական այս մեծագոյն ու ամենափափուկ
ձիրքէն:

ՍՐԲՈՒՀԻ ՔԻՒՋԻՒՒԲԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԱՏԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐՍ

Բայց ո՞ր մէկը կ'աղաչեմ...: Ատեղութիւններս:

Բայց այս բառը ա՛յնքան տկար հալածում մըն է դեռ հան-
դէպ այն տխմար գրական անցուդարձերուն, որոնց համար իմ
անգրագէտ ազջկան դատումներս դարչանքներ կը ստեղծեն:

Պէտք էի ըսել առնուազն սոսկումներս, վասն զի ա՛յնքան
աօթ ու վախ կը զգամ միշտ մեր գրականութենէն:

Կեղծի՛ք, նախա՛նձ, դիմա՛կ, շահախնդրութի՛ւն, նկատո՞ւմ
բանակո՛ւլ, դրչափետումներ՛, անուանարկո՛ւմ, հայհոյա՞նք, ո՞ր
մէկը կ'ուզէք, ո՛րը, Աստուա՛ծ իմ:

Եթէ օրուան մեր թերթերէն մէկը թարգմանելու ըլլան մեզի
օտար լեզուով մը, օ՛հ, այն ատեն թերեւս ամէնանք ինքզինք-
նուս, վասն զի վարժուած ըլլալով մեր լեզուին, գուցէ չենք ի-
մանար անով չաղախուած ստորնաբանութիւնները, յանուն դրա-
կանութեան:

Իմ ատեղութիւններուս շարքին մէջ առաջին անգամ կեղծի-
քը դրի. այս պատահումը եղաւ. և սակայն ամէնէն ճշմարիտ
գոյնն ալ է մեր դիմակներուն: Դիմակներուն կ'ըսեմ, որովհետեւ
ամէն դրող, (բացառութիւն բառը ջիղերուս կը դպչի) ամէն դրող
դիմակ մը ունի... արուեստին յատուկ, դիմակ՝ ո՛չ իր անուան,
այլ գրչին ծայրը, որ ուղած հայհոյանքները դուրս ծորելէ վերջ,
սրբուելով իր կաղամարին վրայ կը հանգչի նորէն:

Գրող մը գիտեմ որ իր չսիրած մէկ անձին վրայ, հրապարա-
կաւ, հազար անճոռնի յարձակումներ ընելէն վերջ, դայն իր տան
ամէնէն ազէկ հիւրասրահին մէջ հրաւիրելով՝ խիտ պատիւներով
մեծարեց, և մեկնումէն քիչ վերջ, ճիշդ ատոր հակառա՛կը, իր

անուանարկումները, գէշ լեզուները սկսաւ։ Ուրիշներ ալ գիտեմ, որոնք հարիւր սիրայօժարութիւններով ձեր գրական տաղանդը կը դրուատեն... ձեր ներկայութեան, և չեն վախճար զայն ջրելու... երբ ձեր հանդիսաւոր մեկնումը ընէք սրահին դռնէն դուրս։

Հակասութիւն արդեօք. անսկզբունք արարածնե՞ր, օ՛հ, մի հարցնէ՛ք։ Ի՞նչ աղէկ կ'ըլլար որ անձնական նկատումներու վախը չպնդէր զիս և մէկ առ մէկ անուանէի զանոնք հոս։

Առ հասարակ, գրեթէ չճանչցած, չուսումնասիրած հայ գրագէտս չկայ. ի պահանջել հարկին, կրնամ անոնց իւրաքանչիւրին նկարագիրը ընել։ Բայց նկատումները, աշխիւ նկատումները կան, անձնականութիւններ չվիրաւորելու։ Եթէ ոչ ի՞նչ տարբերութիւն պիտի ունենար իմ գրական դաւանանքս ու սկզբունքս ուրիշներէ...։

Մնաց որ արդէն ստիկա շատ ու շատ ցաւալի պարագայ մըն ալ պիտի ըլլար, և խրաչեցնող միանգամայն, վասն զի գրագէտ մը չպիտի ունենայի մատնանշելիք, որ ըլլար անկեղծ, անգլիմակ, աննախանձ։

Եւ եթէ փորձեմ իմ պարզ աղջկան անսութիւններս աւելի յառաջացնել, պիտի ըսեմ թէ՝ նախ գրագէտներ չունինք, որպէս զի չէնք չնորհք դրականութիւն մը ունենանք։

Կը սխալվո՞մ արդեօք, լայց ամէն պարագայի մէջ անկեղծ ըլլանք։

Գրագէտ չունինք, գրագէտներ՝ որոնց գործը ըլլայ գրականութեամբ ապրիլ, հեռու գրականութենէ, հեռու սովորականութենէ։ Ամէնքն ալ, ամէնքն ալ մեր գրողները՝ գրողներ են միայն։

Խղճի խայթ մը պիտի ունենամ սակայն, երբ չանգրագաւանամ Եզիային։ Ահա՛, թէ ուր՝ համար միայն ծնրագիր կրնամ դաւանիլ գրագէտի գոյացութիւն մը։ Գրագէտ մը, որ հազուադիւտ ապրեցաւ, իր քմայքներով լեցուն՝ այլ բեղուն և ճշմարտապէս գրական արտագրութիւններով, Բանաստեղծ, իմաստասէր, գեղեցկագէտ։ Իր միտքիւք և զգայնիկ քերթողական չունչը կը բարձրացնէ զինքը մեր բոլոր գրողներէն վե՛ր, վե՛ր, ամէնուն գլուխը։

Ան ճշմարիտ գրագէտն է, իր տխրաբոյր զգայնութիւններով, որ յաջողկոտներու վայրահաչ ջրկառին մէջէն՝ իր տարազին մէջ ամփոփուած՝ դէպի անհունութեան վրայ կը սեւեռէ իր ակնարկը, կիսախուփ ու մութ բիւրերուն ընդմէջէն, չարատաւորելու համար գրականութիւնը տափակ ու գռհհիկ հաշիւներով։

եւ եթէ իմ ասելութիւններէս վերջ զարտուղի քայլով մը յիշեցի եղիան, իր վայրի ու տխուր ներշնչումներուն մէջ, կարծեմ անձնական գոյն մը չառաւ գրութիւնս, մանաւանդ որ ամէնուն սրտին ալ մօտ է ըսածս, մանաւանդ որ անկեղծ բան մը խօսիլ՝ ամէնէն պարծենալիք սկզբունքս է:

Յաջորդ անգամ... բայց որո՞ւ հոգ թէ ի՞նչ պիտի գրեմ:

Բերա

ԱԼԻՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ՊԵՏՔ Է ԱՄՈՒՍՆԱՆԱԼ

Ա. Ռ. Ա. Զ. Ի. Ն. Մ. Ա. Ս.

ԿԻՆ ԱՌՆԵԼՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

ՊԼՈՒԹ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԴԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Հեղինակ ԲՕԼ ՄԱՆԹԵԿԱՅՅԱ

Մարդաբանութեան ուսուցիչ եւ անդամ Իճալիոյ ծերակոյցին

Ամուսնական անհաւատարմութիւնը և խաբէութիւնը չեն որ միակ թերի կողմերը կը կազմեն ամուսնութեան և կը վնասեն անոր: Պէտք է աւելցնել լոյր այն տնական անհամաձայնութիւնները, որոնք զգայարաններու, սրտի ու մաքի պահանջներու անհաւասարութենէն առաջ կուգան, ինչպէս նաեւ ամենօրեայ նուաստացումը հպարտութեան, պերճանքի, ընկերային դասակարգի մնախառնութեան, և անագին անհամեմատութիւնը զգացմանց ու իմացականութեան: Կան նաեւ կնոջ ու էրկան դաշնակիցները. աստոնք իրենց հաշտոյն պայքար կը մղեն իրարու դէմ, կնոռոտելով խնդիրները, բորբոքեցնելով վէրքերը և վերստին բանալով այն կեղերը, զորս այնքան լաւ սպիացուցած էին ժամանակն ու սէրը:

Իրաւ է որ կա՛ն ը բացասիկ բան մըն է ամուսնութեան մէջ, բայց խաղաղութիւնը ա՛լ աւելի հաղուագիւտ է: Կրնանք ըսել թէ ամէն տուն բուն խաղաղութիւն կը տիրէ այնպիսի միջավայրի

մը մէջ, որ կը ջլատէ ուժը, կը ցամքեցնէ սիրոյ ամէնէն վճիտ աղբիւրները, կը քայքայէ երջանկութիւնը: Մէկ խօսքով, ընկերական արդի կազմակերպութեամբ, ընտանեկան միութեան մէջ դժոխքը սովորական չէ, արքայութիւնը հազուադէպ է և քաւարանը ամէն օրուան յատուկ է:

Այսու հանդերձ, մարդուն և կնոջ միջև եղած ընկերակցութիւններուն ամէնէն նուազ յոռին է ամուսնութիւնը, և միշտ ալ այնպէս պիտի ըլլայ՝ կրնայ և պարտի լաւագոյնը ըլլալ, բազմապատկելով մարդկային երջանկութիւնը, ինչ որ, իմ կարծիքովս, բոլոր յառաջդիմութեանց մէջ ամէնէն վեհն ու ամէնէն ճշմարիտն է:

Ի՞նչ բանի կը ծառայէ ժամը եօթնասուն քիլոմէթր արագութեամբ ճամբայ կտրել և երեք ամիսէն աշխարհի շրջանը կատարել. ի՞նչ բանի կը ծառայէ հեռաձայնով հաղորդակցիլ և ամպեր նշմարել Հրատ մոլորակին մէջ. ի՞նչ բանի կը ծառայէ գիրքերու և թերթերու սա առատութիւնը, եթէ ոչ աւելցնել մարդկային ուրախութեանց թիւը:

Այսօրուան ըմբռնումով, մարդ կրնայ ամուսնութեան շնորհիւ երջանկանալ այնպէս ինչպէս վիճակահանութեան թիւով մը կը հարստանայ. բայց յաճախ բարիքի հաւանականութեան վրայ նա յոգ դուռ մը բանալէ յետոյ երկու հատ ալ դժբախտութեան դուռեր կը բանայ: Ո՛վ որ այդ աղիտարմը «այո»ն կ'արտասանէ քաղաքապետին առջև, զորենի հատիկ մը կը ձգէ մարդկային երջանկութեան նժարին մէջ, իսկ երկու հատ՝ բաղդը վճռող նժարին մէջ: Իրմէ կախում ունի թաւալգլոր անկումներով կործանիլը, իսկ մարդկային ընկերութեան անկ է ամուսնութիւնը պաշտպանել զայն շրջապատով վտանգներուն դէմ, իմաստուն օրէնքներով, և ո՛չ թէ սրտի երազանքներով կամ աստուածաբետական միսթիքականութեամբ, այլ մարդուն էութեան խորունկ ճանաչումով:

* * *

Քսան տարի առաջ, «Սիրոյ Բնախոսութիւնը» անուն գրքիս մէջ նետ մը արձակեցի ի պատիւ առաջնալուծման, յուսալով թէ հիմա արձանագրուած պիտի ըլլար իմ երկրիս (Իտալիա) օրէնքներուն մէջ: Այն ատեն կը գրէի.

«Ամուսնալուծումը պէտք է մուտ դնէ Իտալիոյ օրէնքներուն մէջ, և կարելի եղածին չափ շուտ՝ երջանիկ տաւախները կը պահանջեն անոր հաստատումը՝ ապահովելու համար իրենց արժանապատուութիւնը, որ կը վերաւորուի ճշող կապէ մը: Իսկ այդ բանը թախանձագին ու ծնրադիր կը հայցին տարաբախտ ա-

մուսիները, որոնք գիպուածին երեսէն կամ իրենց իսկ յանցանքով կը դատապարտուին կրեւոս մարդկային սոսկալի տուայտանքներ, անվերջ գերութիւն, անողոք լուծ մը, անդարմանելի ձաղկում մը, անյոյս վիշտ մը ։

Այսօր ամուսնալուծումը դեռ չէ ներմուծուած իտալական Օրինադրքին մէջ, բայց հանրային կարծիքը կ'ուզէ և պիտի ունենայ զայն ։ Ոչ ոք, այս պահուս, չպիտի համարձակի հակառակիլ ամուսնալուծման՝ եկեղեցիին հայթայթած տկար փաստերով . տակաւին շատեր արգելք կ'ըլլան այդ բանին, տղոց և ընտանեկան սրբութեան անուանով ։

Սակայն ամուսնութեան տնտեսական զոհերը այնքան բազմաթիւ են որ անոնց ձայնը պիտի լսուի ։ Եւ երբ օրէնսդիրը կարենայ հարկ եղած զգուշական երաշխաւորութիւններով չլջապատել ամուսնալուծումը, այն ատեն պիտի աւելնայ ընտանեկան սրբութիւնը և տղաք պիտի ազատին անողոք և նողկալի տեսարանէ մը, զոր կը պարզեն իրար ատող ամուսնիներ, որոնք միեւնոյն յարկին տակ կ'ապրին, իրարու մահուան պատճառ կ'ըլլան դիտմամբ և թիապարտի պէս չղթային կապուած կը մնան, չունենալով զայն խղեւոս արիւթիւնը և ոյժը ։

* * *

Ինչ որ նախապէս ըսինք՝ օրէնսդիրներուն կը վերաբերի, բայց ինչ որ պիտի ըսենք ստորեւ՝ խզի միւս վարիչներուն կը պատկանի, այն է մատենագիր, ուսուցիչ, մանկավարժ ։ Անոնց պարտքն է վարել կնոջ դատարարական գործը, անոր սորվեցնել թէ ինչ է սէրը, ինչ է ամուսնութիւնը, որպէս զի անձնատուր չըլլայ զինքը բոլորովին կաշկանդող դաշինքի մը, որուն պայմաններէն տեղեկութիւն չունի, որպէս զի ապագայի ողջամուղջին մէջ չկորսուի՝ հօր, մօր կամ երէցին հեղինակութիւնէն միայն առաջնորդուած ։ Էրիկ մարդուն հետ բաղդատ համբ կինը հարկւր անգամ աւելի հաւանականութիւն ունի ձախողուածի հանդիպելու ամուսնական կեանքի մէջ, որովհետեւ Էրիկ մարդէն չատ աւելի տգէտ է կինը ի մասին զգայական բաներու, եւ եկեղեցի կամ քաղաքապետարան կ'երթայ բոլորովին անտեղեակ, — սպանդանոց տարուած անմեղ գաւառակի մը պէս ։

Մարդկային ընկերութեան արդի կազմակերպութեան մէջ, կնոջ համար միակ վիճակ մը կայ հնարաւոր . մօր ու ամուսնի պաշտօնը . մանկութենէ սկսեալ այդ դերին կը պատրաստեն կինը ։ Չի բաւեր օրինակելի կին մը ու անթերի մայր մը ըլլալ, այլ պէտք է այնպիսի ուղղութիւն մը տալ իր կրթութեան որ կարեւ

նայ ամուսին մը գտնել, և եթէ հնարաւոր է, խտեալ ամուսին մը, այսինքն գեղեցիկ, երիտասարդ ու հարուստ մէկը: Թաքուն և խորամանկ հետապնդումի արուեստին մէջ ճարտար համարուած է այդ վայրի ու հազուագիւտ ծառը զոր բարի ամուսին կը կոչեն. չի բաւեր որ կին մը երջանկացնէ իր ամուսինը, միեւնոյն ատեն ինքն ալ երջանկանալով, այլ կ'ուզէ իր հասոյթները աւելցնել և եթէ հնարաւոր ըլլայ, մէկ կամ երկու աստիճան ցատկել ընկերային դասակարգերու սանդուխին վրայ: Երբ կին մը բարեկեցիկ է՝ կ'ուզէ հարուստ, միլիոնատէր ըլլալ, եթէ միջակորեար դասակարգի կը վերաբերի՝ կոմսութեան ատղոս մը ձեռք բերել կ'ուզէ. եթէ կոմսուհի՝ մարքիզուհիի պսակ մը: Իր ստացած դաստիարակութեամբ՝ այդ բանին կը ձգտի, այդ վերջաւորութեան կ'ուզէ յանգիլ:

Արդ, ամուսնութիւնը, այսպէս ըմբռնուած, ճարտարարուեստի մը խարիսխը կը դառնայ, ճարտարարուեստ մը՝ որ սրտերու և մտքերու ընկերակցութեան մականդակին հասնիլ կը նկատի. ամուսիններէն իւրաքանչիւրը դիտելով իր ընկերը, կրնայ դառնութեամբ խորհիլ:

Գնեցիր զիս:

Ծախուած եմ:

Ոչ ոք կրնայ մաքրել այդ սկզբնական արատը որ կ'աղարտէ ամուսնութիւնը: Ի դուր հարստութեան խթանը, ընկերային դասակարգերու պերճանքը, աւտին բարօրութեան մարմաջը ծաղիկներ կը սփռեն այդ վէրքերուն վրայ՝ պարտկելու համար զանոնք: Աննչան կուլ մը, ամուսնական կեանքի երկինքը ծածկող ամինաթեթեւ ամպ մը պատճառ պիտի ըլլան որ վրդովուած խղճին խորը, չար ոգիէ մը զրոտած, սա աղիտարեր խօսքերը թնդան:

Գնեցիր զիս:

Ծախուած եմ:

Եւ երբ հարստութիւն, հաճոյք, մնայալարծութիւն անկարող են ոսկեղօծ խօսքերով պարտկելու խլիրդին (քանսէր) վէրքը, այն ատեն երեւան կուգայ սոսկալի ու մերկ կմալքը շահադիտութեան մը՝ որ ձախողած է, գործի մը՝ որ անյաջողութեան մատնուած է: Քինախնդրութիւնները կ'աւելնան, յետոյ երեւան կուգայ մշտնջենական կատաղի կուլը, որ աւելի բորբոքած քրոնիկ յուսահատութեամբ մը մարդկային վշտերուն ամէնէն գրգռիչ ձեւն է:

Այդ չափով չի վերջանար ոսկայն: Ինչպէս կը պատահի ջղացաւութեան մէջ, խուլ և յարատեւ ցաւը կը սաստկանայ ու կը զայ-

բանայ կոստացող յաւերտով՝ որոնք աւելի յաճախադէպ կը դառնան ,
այնպէս ալ երկու սարարախոտներու խոր ու համր յուսահատութեան
մէջ չարունակ լսելի կ'ըլլայ սա անողոք խօսքը :

«Միշտ այսպէս , մինչեւ կեանքի վերջին շունչը» :

Ուրեմն առանալու ծումը թո՛ղ դայ աղատելու այդ սարուկ-
ները աւելի իմաստուն ու լայնախոհ դաստիարակութիւն մը թո՛ղ
աղջկան սորվեցնէ ինչ որ չի գիտեր կամ դէշ գիտէ , որպէս զի կինն
ալ այրերուն պէս կարենայ կատարեալ գիտակցութեամբ և խո-
հունութեամբ «այո»ն արտասանել խորանին կամ քաղաքապետին
առջեւ :

(Շարունակելի)

ՄԱԹԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

ՄՐԱՄԻՏ ԱՂԶԱՆ ՄԸ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Դ Ե Ր Ա Ս Ա Ն Ո Ւ Հ Ի Ն

Այսօր , կեանքիս մէջ առաջին անգամ ըլլալով , զիս թատրոն
տարին :

Դիւղիս անկիւնը կը լսէի թատրոնին անունը , օրուան կատա-
կախադերուն և ուսմաներուն կը հետեւէի թերթերու արձագանգ-
ներուն մէջէն , դերասաններու և դերասանուհիներու մեծաշող ա-
նուններով միտքս կը խանդավառէր , կ'երեւակայէի թատերաբեմը ,
որուն վրայ մարդկային կիկլոսներ կ'երթան կուգան՝ մարդկային
դժգոհմաներու թարգման ըլլալ ջանալով , սակայն երբէք , au
grand jamais; չէի գիտեր թատրոնին ինչ տեսակ բան ըլլալը ,
— այսօր տեսայ սակայն , և կրնամ ձեզ ապահովցնել թէ զիս չա-
փաղանց բերանարայ չձգեց ան , ընդհակառէկը , նոյն խոկ պըղ-
տիկ յուսախաբում մըն ալ ունեցայ , որովհետեւ չգտայ թատրոնը
ա՛յնպէս , ինչպէս որ պիտի երազէր անշուշտ հեռուէն ինծի նման
գաւառացի աղջիկ մը , որ միայն թատրոն բառին հանդիպած է
լրագրի սխանակներուն տողերուն մէջէն՝ Գաթիլ Մէնտէսի մը
եթերային ոճին բարձրաթուիչ վերացումներովը բնականէն չեղած
և չափէն աւելի երազային հանգամանք մը ստացած :

Ճշմարտապէ՛ս և անկեղծութեան ամէնէն խորունկ համոզու-
մովը կ'ըսեմ թէ ծիծաղելի գտայ սա՛ մարդիկը , որոնք մեր առ-
ջեւ կ'երթան կուգան , ուրիշին ըսածները կրկնելով ծափեր կը

խլեն՝ կարգ մը մարդերու կողմէ, որոնք հեղինակին անունը անգամ չեն գիտեր հաւանականաբար. ծիծաղելի՛ տա՛ դերասանները, որոնք ինքզինքնին միւս մարդոցմէ դեր ի վեր դատող եղանակով մը կը քալեն, մինչդեռ միւսներուն նման հասարակ մահկանացուներ են ամէն պարագայի մէջ, ծիղաղելի տա՛ դերասանուհիները, որոնք իրենց սրունքներուն և մերկ կուրծքերուն պաղգաւակ ցուցադրութիւնովը կը չինեն իրենց արուեստագիտուհի տաղանդները, և ծիծաղելի այն մարդիկը, որոնք՝ ոչ քերնին պիչ պիչ յաւած՝ զմայլանքով կը նային սա վարնոց կիներուն, որոնք իրենց ըրած սիրարոյտութեան անդիտակից անբարոյութեամբ մը՝ կը կարծեն ըլլալ ա՛յնպիսի էակներ, զոր չե՛ն էապէս, այլ շատ անգամ ուրիշ սովորական ու տախակ կիներէ աւելի գեղեցիկ պիտի ու գծուծ հոգիներ :

Սիւզան Տէրբէ մը կամ Մարկըրիթ Մուէնո մը չեն բաւեր փրկելու համար պատիւը և վեր սունկու համար արժանիքը դերասանուհիներու ամբողջ լիզէնին որոնք ընդհանրապէս ու ճակատագրականօրէն անբարոյ էակներ ըլլալու սահմանուած են, թափառականներ, որոնք կը գեգերին երկրէ երկիր, զիւզէ դիւզ, պանդոկէ պանդոկ, տունէ տուն, իրենց թատերական արուեստէն աւելի իրենց վաճառականութիւնը պարտցնելով հոս, հոն, գիշերային առօրին մը մուրալով ասկէ անկէ՝ խորհրդաւոր և խոստմնալից ձեռքի ազտոտ սեղմումներու, բարեացակամ կեղծ փոխներու, սուտ ու կեղծաւոր քրքիջներու փոխարէն, և սիրոյ առեւտուրը ընելով ամենաստորին պայմաններով, առեւտուրը սիրոյ, ա՛յն միտի բանին, որ առեւտուր չի հասկնար և շատ վեր պէտք է ըլլայ նիւթական դեղնաքարչութենէ : Եւ ահա՛ ճիշդ այս կիները, որոնք դեռ երէկ իրիկուն, ազտոտ գարեջրատունի մը սրահներուն մէջ իրենց տաղանդը ազտոտեցին՝ ձրի կերակուրի մը սիրոյն, վա՛ղը, պիտի ելլեն մեզի ներկայացնել Իպսէնի մը, Պէռնէթայնի մը, Զիւտէրմանի մը գաղափարները, տիպարները, ամենայն ամէնալու՝ կրկնելով անոնց խօսքերը, անոնց բմաւորումները... չէ՛, դոնէ ես չպիտի կրնամ մտիկ ընել անոնց խօսքերը, որոնք հայհոյանքներ ու սրբապղծութիւններ պիտի դառնան անոնց վարնոց բերաններուն մէջ :

Երբիկ մարդ ընթերցողներս հիմա պիտի ելլեն երեսոս զտրնել անշուշտ իմ գաւառացիական միամտութիւնս և գաղափարներուս յետադիմականութիւնը, — սակայն, թող ներեն ինձ ըսել թէ իրենք ոչինչ կրնան հասկնալ կնոջ մը ըսածներէն, զգացումներէն, ինծի՛ չէ մնացել անշուշտ դերասանուհիներու բարքերուն մէջ բարոյական լտրիփիսում մը մտցնել, քանի որ հաստատապէս հա-

մողուած եմ թէ կին մը, որ դերասանութեան կը ձեռնարկէ, ստիպուած, ակամայ և նոյն իսկ իր արուեստին բերմունքովը՝ հարկադրուած է բարոյականը և պատուանդական զգացումները մէկդի ընել: Դերասանութիւն ընելու սկսող կնոջ մը անկումը անխուսափելի է, անհրաժեշտ է և սէտք է անիկա ճամբան շեղեցնէ, եթէ կ'ուզէ ապրիլ, եթէ կ'ուզէ առաջ երթալ, եթէ կ'ուզէ ծիծաղելի չըլլալ իր շրջանակին մէջ: Դերասանութիւն, իր արուեստին իրեն տուած սիրային փորձառութեամբը շատ յոռի գաղափար մը կազմած կ'ըլլայ էրիկ մարդոց դէմ: Անցեալները, ճոխ գարեջրատունի մը մէջ, մօտակայ սեղանի մը առջեւ, մեծազարդ կին մը, բաւականաչափ գեղանի ու բաւականէն աւելի քսուած, քանի մը էրիկ մարդոց ներկայութեանը, կ'ըսէր բարձրաձայն եւ սրտէն բղիւսած աղաղակ մը արձակելու նման կը պօսար.

— Ինծի համար սէրը դրամն է և իմ սիրտս կը պատկանի աւստր, որ շատ դրամ ունի:

Երգչուհի մըն էր այսպէս ըսողը, որ իր բոլոր պաշտօնակցուհիներուն կողմէ կը յայտնէր այս գաղափարը, որ շատ չգարմացուց զիս, քանի որ ճիշդ ասոր հակառակ կարծիք մըն էր որ զարմանք պիտի աղդէր ինծի այս տեսակ կնոջ մը կողմէ:

Եթէ դերասանութիւնները չեն կրնար պատուաւոր մնալ սիրոյ մէջ, երգչուհիները, «օքէրէթ»ի երգչուհիները մանաւանդ, ամենէն աւելի այն տարրը կը կազմեն, որ չի կրնար ու է գաղափար ունենալ սիրոյ մասին, ա՛յնչափ ապուշած են իրենց զգացումներուն մէջ: Ասոնք կը պատկանին առաջին անգամ իրենց դէմը ելողին, առաջին անգամ զիրենք բարեւողին: Ահա թէ ինչո՞ւ թատրոնը իմ աչքիս և շատերուն աչքին կրնայ կորսնցնել իր կարեւորութիւնը: Եթէ «օքէրէթ»ի դերասանութիւն մ'ինչեւ աստիճան մը ներելի է իր բարոյականի չափազանց աղատ ու աղտոտ ըմբռնումը, քանի որ ժողովուրդն ալ չապասեր արդէն որ «օքէրէթ»ի երգչուհի մը պատուոյ նախանձախնդիր ըլլայ, սակայն ընդհակառակը տուամի և կատակախաղի դերասանութիւնները, մանաւանդ անոնք որոնք կը յաւակնին Գաբիւաներու, Զիւտէրմաններու, Իպսէններու և Պէնչիթայններու interprèteները ըլլալ, ասոնք սէտք է կարելի եղածին չափ զգուշանան հասարակ անպատեհ կիներ ըլլալէ: Տիկիլներ, կ'աղաչեմ, քիչ մը պարկեշտութիւն ձեր ընթացքին մէջ, թէեւ դաւառացի պարզունակ աղջկան մը խրատներուն պէտք չունիք դուք ամհնեւին, սակայն, ես կրկին ու կրկին կ'ուզեմ ըսել այս յանձնարարութիւններս, որովհետեւ զիտեմ թէ ձեռնէ ո՛չ մէկը պիտի կարգայ:

Ձեմ ըսեր թէ մայրիկիս նման բարոյալից էակներ դառնանք,

և քանի որ ձեր արուեստին պահանջքովը խակ, ստիպուած էք ամէնուն աչքին առջեւ՝ թատերարեմբին վրայ թեթեւ վարմունքներ ունենալ, կեղծիլ, սակայն քիչ մը գուր ունեցէ՛ք այն մարդոց հանդէպ, որոնք ձեր կեղծաւոր ժպիտներէն կը խաբուին, կը կարծեն թէ անկեղծ են անոնք, կը կարծեն թէ գուր սիրտ մը կը կրէք և իրենց սիրտերը կուտան ձեզի, զորս փարատելէ վերջ, կ'երթաք ուրիշ տեղեր, ուրիշներուն սիրտերը փարատելու:

...Այս վերջին տողերը գրեցի՝ ներշնչուած այն աղէկաւոր արցունքներէն, զորս երիտասարդ մօտակայ ազգականներէս մէկը կը թափէր՝ ձենէ մէկուն հետ իր ունեցած սիրային aventureը պատմելով ինծի՝ անկեղծութեան վայրկեանի մը մէջ, ուր անգուսպ պէտքը զգացած էր իր սիրտը բանալ զինքը հասկնալու կարող մէկու մը քովը, որ կարենար իրեն հետ լալ իր ցաւին վրայ:

— Երեւակայէ, Վարդուհի՛, կ'ըսէր խեղճը, չորս տարի ապրեցայ անոր քովէն անբաժան, միշտ զիս իր քովը ունենալ կ'ուզէր, երջանկութեամբ մօտիկ կ'ընէր սիրոյ յայտնութիւններս, կը խնդար և այնպէս կը հաւատայի թէ անտարբեր չէր իմ մասին: «Իրա՛ւ իրա՛ւ կը սիրես զիս» երբ հարցնէի իրեն, «Ո՛վ գիտէ» կը պատասխանէր անանկ չեղտով մը, զոր իբր հաւանութեան նշան կ'ընդունէի յօժարակամ: Բայց, բոլոր ասոնք սուս են եղեր, սո՛ւտ և կեղծի՛ք: Ասիկա հասկցայ այն օրը միայն, ուր ուրիշի հետ յայտնի յարաբերութիւն հաստատեց, կարծեցի թէ պիտի մեռնէի: «Ա՛լ ճամբան զիս մի բարեւեր» ըսաւ, «սիրողս կը նախանձի»: Ու այսօր իբր մէջ մէկ անծանօթներ կ'անցնինք իրարու քովէն, առանց իրարու երես նայելու: Գրեցի իրեն թէ անձնասպան պիտի ըլլամ, — ապուշութիւն: Բարեկամութիւններէն մէկը ըսաւ որ այս լուրը իմանալուն շատ դո՛ւ մնացեր է և յանձնարարեր է ջերմապէս ինծի ըսել թէ՛ երբ որոշումս գործադրելու ըլլամ, գոնէ իրեն վերջին բարեկամութիւն մը ըրած ըլլալու համար երկսող մը ձգեմ սա՛ւ պէս. — «Ինքզինքս կը զարնեմ կօր, ինչու որ չափազանց կը սիրէի այնինչ կինը, բայց այնինչ կինը որ շատ պատուաւոր է, տեղի չտուաւ իմ ազգանքներու»: Այս կերպով — ըսեր է — իր սիրողը իրեն աւելի կը փարի և շատ աւելի դրամ կուտայ:

Ի՞նչ հարկ հոս երկարել երիտասարդ ազգականիս պատմութիւնը, սակայն խնդիրը ա՛յն է որ ան ալ կը տառապէր հասարակ երգչուհիի մը, ազատու գերասանուհիի մը երեսէն, մէկը այն անսիրտ էակներէն, որոնց քով էրիկ մարդէկ սիրտ կը փնտռեն և կը յուսահատին, երբ գտնելու չըլլան:

ՎԱՐԴՈՒՀԻ ՏԵՐ-ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

→→→○○○○←←←

ԿՆՈՋ ՄԸ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

—○○—

Դրեց՝ ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՄԱՌԻՔ

—○○—

Կարաց, 1 Օգոստոս 1900

Պզտիկ Մայր,

Թէպէտ անուշիկ դէմքդ տեսնելու լախաւէն հեռու, բայց հեռուանց, քու նամակէդ խոկ կը գուշակեմ՝ թէ իմ սուսը ինչ գիրս դէշ տողաւորութիւն ըրեր է վրադ. առանց վայրկեան մը նոյն խոկ խորհելու քու սիրտդ ցաւցնել, և կամ քեզի հակառակ, անկեղծ փափաք մը պիտի ունենամ՝ գրեզ իմ քովս ունենալու, որպէս զի տեսնես ու աչքերդ համոզուին՝ թէ այդ հրեշտակատիպ կնոջ հոգւոյն մէջ սատանայ մը չի քնանար քնա՛ւ: Ներէ՛ որ ըսեմ, մամա՛ս, թէ տիկին Քլաուսն լաղարիկ դէմք մըն է, և ա՛յնքան լաղի, ա՛յնքան լաղի որ մինչև անդամ արժանի է քու թանկագին սիրոյդ, իր անձնուէր ու անվերջ հոգածութիւններով. բայց ի՞նչ կ'ըսեմ, իր կատարեալ անձնութեան արարչութիւններով. և մինչև ու անդադար հսկելով մեր վրան: Ժիւլ կը խնայեմ նայ իրեն հա՛մար, այն որ այնքան աղէկ կը ճանչնայ, կ'ըսէիր, մարդիկը:

Քու սկզբունքդ գիտեմ, մամա՛ս, շուտով չձանձխանալ մարդու հետ, գիւրտանալով չգտնուիլ և չվատանիլ չփորձուած բարեկամութիւններու: Առանց ամէնը աղէկ, և ես ալ այդպէսով մեծցած՝ քիչ շատ քու աղջիկդ եմ: Բայց ինչպէ՞ս բռնեմ լուրը, բռնեմ քեզի. գիտեմ թէ ծայրայեղօրէն միամիտ կամ փոխուած պիտի նկատես զիս երբ առանց չափազանցութեան ըսեմ թէ՛ ցեղը որուն կը պատկանի տիկին Քլաուսն աղնիւ ու անբողբոսելիօրէն տարբեր է մերինէն. յետոյ իր խօսքերը, իր շարժումները, ո՛հ, ճայնը, ա՛խ, մամա՛ս, անկարելի է որ դերադոյն անուութիւն ու բարութիւն մը բոյն դրած չըլլայ իր հոգւոյն մէջ, իր զգայունները մաքուր և փափուկ են, գտնողութիւնը ա՛յնքան ուղիղ և տարբեր մերինէն, իր խեղանքը այնքան անսովոր ու պայծառ, իր ձգտումները վեհ և բարեպաշտիկ: Տիպար քրիստոնեայ մին է ամէն բանէ առաջ և առ նուազն եօթը վարդաբան չղարծուցած օրը յուզումէն կը հիւանդանայ. կ'ըսէ թէ ամէն ամիս անպատճառ կը հաղորդուի: Դեռ, ո՛հ, այնքան միամիտ ու պարզ հաւատքներ ունի, որոնց հանդէպ մարդ հոգեւին կը սարսուայ: Անդ-

բաշխարհային երկխոսով համակուած է միշտ և ամէն վայրկեան պատրաստուած կը զգայ իր անձը երկինքի ճամբորդութեան: Իր բովանդակ բարի գործերուն մէջ՝ քիչ անդամ միայն երկինքի արքայութեան վրայ կը խօսի, և ընդհակառակը, ամէն ատեն դժոխքի բոցերը կ'երեւակայէ, սրանք կը սպառնան զինքը լափելու: Յետոյ մանկական հոգիով մըն ալ, ամէն անգամ որ գաւաթ մը ջուր խմէ, անդատճառ մտտ մը կ'ամ երկու կը ձգէ տակը, իր ծարուր զսպելով, և ասոր համար «Անհագցու» է կ'ըսէ, հաւատուելով մեզ որ հրեշտակները այդ համբերութեամբ հաւաքելով իր վրայ մնացած ջուրերը պիտի հեղուն երբ դժոխք երթայ: Չարմանալի չէ՞ որ բոլորովին նոյն օրինակ ու մայրապետական են այսպէս իր բոլոր գործերը:

Հովառակ այս մանկային հաւատալիքներուն, որոնք սակայն զինքը այնքան կը բարձրացնեն իմ աչքիս, խոր հմտութիւն ունի զիտական, պատմական, հաշուական նաեւ դրական ճիւղերու վրայ: մէկ խօսքով գրեթէ համայնապէս մը՝ որ պիտէ պարզօրէն ու հաճելի կերպով խառնուիլ խօսակցութեանց, անոնց համ ու հրապոյր բերելով: Այնչափ դուարթ ու կատարաստ է որ այդ չէնչող ընաւորութիւնը զինքը կը մղէ յաճախ ձեռքի անմեղ կատակներ ընելու: Քիթի ծայր, պընտրիկ խաղալու ինքնայատուկ կերպ մը ունի որ մեզ խնդալէ կը մարեցնէ. երէկ գիշեր ժիւլին աչքերը արցունքով լեցուեցան խնդալէն և անմիջապէս փութացինք մէջքին կապերը թուլցնելու, որովհետեւ պիտի ծաթէր:

Հոս, գրեթէ իրմէն դատ բարեկամուհի մը չտեսիմ առ այժմ, ամէնքն ալ իմ բնկերակցութեանս կը փախաթին եղեր: Ես ամէնէն աւելի կը նախընտրեմ արկին Գլառային հետ մնալ միշտ, ժամուրով: Այնքան չեմ ձանձրանար: Եթէ սակայն սաղմնիս դուռները քիչ մը թուլցնեմ, այն ատեն մեծամեծութիւնը ներս պիտի լեւնան: Տակաւին իմ տունս գալու աշատ մուտք ունի եւ ըստպի կին մը, որ չափազանց տարօրինակ պահապնէ մըն է: Մին գլխով ու հոգիով՝ միտակ տենչն է բսկ տալ իր անձին համար թէ չաս պրջբանք կը սիրէ, արդուգարգի հագի կուտայ և թէ վայելչաւոր ու աշխարհիկ կին մըն է. և իր աշխարհիկ կնոջ իրաւունքները արգարացելու համար, ամէն օր նոր հագուստ մը կը հագնի տան մէջ, և ծիծաղելիօրէն ամէն օր մէյմէկ զայն հանգրիճուած ժապաւէն կը գնէ մազերուն վրայ, անգամ մը զլխուն վրայ երեցած ժապաւէնը ուրիշ անգամ մըն ալ չի տեսներ, և այդպէս կը սիրէ ընել իր այցելութիւնները դրացիներուն, ինչպէս կը սիրէ ներկայանալ միշտ այդպէս իր ամուսնոյն, որ կ'ըսեն թէ բաւական մեծ կակ բաց մը ունի իր կնոջը ձեռքէն: Չարածճի սպասուհիս, կ'ըսէ

Թէ երբ ամսէ ամիս ամուսինը իր կնոջ հաշուետեարը աչքէ կ'անցունէ, հոն ամէնէն աւելի ծախք կը տեսնէ ժապաւէնի համար: Ի՞նչ կիներ:

Աշխարհը և կեանքը դեռ ինծի ստանկ չատ չատ բաներ պիտի սովորեցնեն, բայց իցիւ թէ չտեսնեմ աշուղէս կիներու թեթեամսութիւններ, չտեսնեմ ստանկ սեռիս անպատուարներ կիներ: Դուն, մամոս, քու համակներով խրախուսէ զիս միշտ լաւին ու կատարեալին մէջ ընթանալ, և ես պիտի հետեւիմ քու խրատներուդ, աչքիս առջեւ իրր տիպար ունենալով նաև արկին Քլառան, որուն արժանաւորութեանը, կը խնդրեմ որ հաւատաւ ալիւս:

Բայց կը տեսնե՞ս, թէ որքան պաշարուած է միտքս քու համակիդ ազգեցութեամբ, որ հոգի ժիւլէս քեզի բարեւ մը անդամ գրելու պիտի մոռնայի:

Կարօտալից համբոյրներով
Ազգիկդ՝ Լիզի

Ե Ր Ե Ս Ա Վ Ն Ե Ր

ԱՊՐԻԼ ՄԷԿԻՆ...

Այլեւս կրնաք երջանիկ համարել ինքզինքնիդ, զժողո՞ք ըլլալու երբե՛ք իրաւունք չունիք ասկից վերջը, զուրքոր ձեր զաւկին կամ ձեր նշանածին չափ մեր գրականութիւնը կը սիրէք, ի՞նչ պիտի զգաք արդեօք, ի՞նչ ուրախութիւն պիտի պատէ ձեր հոգին եթէ աւետեմ որ մեր գրագէտներէն չատեր որոշած են հրատարակել իրենց մէկ անախդ գիրքը... Ապրիլ մէկին:

Ապրիլ մէկին մարդ սուտ կը խօսի՞ երբեք: Ո՛չ անշուշտ: Ամէն մարդ սահմանափակ աս օրը ճշմարտութիւն? մը գլտորելու չափ առաջ կ'երթայ և իրիկուան գոհունակութիւնը կ'ունենայ օրուան կեանքը պատմելու իրեններուն:

Պզտիկ անգաղանապահութիւնով մը վարագոյրը վեր պիտի առնեմ հիմակ, կանխապէս ներողութիւն խնդրելով նոյն հեղինակներէն, և թէեւ վերնագիրները միայն պիտի նշանակեմ իրենց հրատարակութիւններուն, բայց վերջապէս պիտի կրնաք հիմակուէնէ գաղափար մը ունենալ անոնց վրայ:

Այսպէս՝ Աղեքոսանդր Փանոսեան՝ հետեւողութեամբ պիտի հրատարակէ առականերու հաստի մը շարունակ Ու Շասախօսք վերահագրով :

Արամ Անտոնեան՝ Լը Պոնօմ Գրիգորի կենսագրութիւնը :

Զապէլ Հ. Ասատուր՝ Անկեղծ երգերը՝ արձակ քերթուածներու զեղեցիկ հաւաքածոյ մը :

Հրանտ Ասատուր՝ Պարոնեանի կենսագրութիւնը :

Բասիմ Դրախսին ճամբան :

Վահան Վրդ. Պարտիզակցին՝ Թըք թըք... Աքեղաձագն ե :

Յ. Արփար՝ Թաւանձեանի վրայ ուսումնասիրութիւն մը :

Մ. Ա. Պարսամեան՝ Անուններու շարքը :

Յակոբ Տէր-Յակոբեան՝ հատոր մը որուն մէջ պիտի բացատրէ թէ ինչու մեր խմբագիրները չեն հարստանար և որուն վերնագիրը տակաւին ինք ալ չէ գտած :

Արտաշէս Յարութիւնեան՝ Բեմեկէս պահէ վար առած՝ ու ամսաւորի recueil մը :

Երուանդ Տէր-Անդրէասեան՝ Գերմաներէնը երկու օրուան մէջ սորվելու դիւրին մեթոտ մը :

Գր. Մալխաս՝ Զօլայի La terreին թարգմանութիւնը :

Եղուարդ Գօլանձեան՝ Քրանսերէն գրուած զիրք մը, որուն վերնագիրը չիտակը միաքէս ելած է, և որուն հրատարակումը կատարելապէս յայտնութիւն մը պիտի ըլլայ Եւրոպացի և Հայ բոլոր գրչի աշխատողներուն համար հաւասարապէս :

Տ. Ա.՝ Հոդակացք ինչպէս կը դառնայ... (սկզբունքի վրայ) :

Երուանդ Թօլայեան՝ Տարեցոյց մը՝ 2000րդ տարին համար :

Նինի Խմ օրագիրս :

Վահան Թօշիկեան՝ Լուրերու սրցակ :

Տիրայր Վարդապետ՝ Վիպակներու série մը :

Զիֆթէ-Սարաֆ՝ Միամիտի մը արկածները :

Ատրուշան՝ Բարայրը :

Հայկանոյշ Մառք՝ բայց անորինը չպիտի ըսեմ... անորինը գէթ թող գաղանկի մտայ, եթէ չէք վշտանար :

Այլադեան՝ իրեն կենսագրութիւնը :

Կէօղիւրեան՝ Մաշտոցին աշխարհաբարը :

Նուարդ Մեղուիկեան՝ իրաւ անիկա զղջացած է գրել սկսելուն համար :

Եւ ես երեսակներուս — բոլոր հարստութեանս, — ամբողջական հաւաքածոն պիտի հրատարակեմ, եթէ Աստուած ուզէ :

Երանի մեղի, որ գրականութիւնը մէկ շարքութեան մէջ այսքան արտադրութիւններ ունեցած է: Եւ տակաւին կ'ըսեն, կը պնդեն թէ մենք գրականութիւն չունինք, թէ մեր ժողովուրդը գերազանցապէս տիրացու անդամներէ կը բաղկանայ: Allons donc! Ապրիլ մէկի առտուն հրաշալի առտու մը պիտի ըլլայ մեղի համար: Մատենադարանիդ ընդարձակեցէք հիմակուրէն, սիրելի՛ ընթերցասէրներ: Բան մը չի մնաց, հազիւ քսան-քսաներկու օր, այս տարուան մեր Ապրիլ մէկը չա՛տ արդիւնաւոր, չա՛տ ըեղուն պիտի ըլլայ գրականօրէն:

ՄԱՌԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՁԱՅՆԱԿԱՆ ԵՒ ԴՈՐԾԻԱԿԱՆ

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԵՍ

Կօլտէնպէրկ հուադաճանդէսէն վերջ, Բառալլի հուադաճանդէսին լուրը կը հասնի մեզ, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ապրիլ 7 չաբաթ դիշեր (Բ. Ե.) ժամը Թին (Բ. Ե.) Սիլլօղոսի ընդարձակ հանդիսարանին մէջ, ամաթէօւններու և արուեստագէտներու մասնակցութեամբ:

Նուադաճանդէսէն վերջ՝ պարաճանդէս մըն ալ տեղի պիտի ունենայ, որուն պիտի հրաւիրուին բոլոր ներկայները:

Անոնք որ հաճոյալի ժամանց մը կ'ուզեն ունենալ, կ'արժէ որ դիմեն Բառալլիի հուադաճանդէսին՝ որուն յաջողութեան համար ամէն ջանք տարուած է:

Տոմսակին գինն է կէս օսմ. ոսկի:

ՄԵՐ ԳԱՒԱՌԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

«Ծաղիկ»ի Բ.րդ Վեցամսեայն

Ծաղիկի երկրորդ վեցամսեայն, ինչպէս ծանուցինք արդէն, սկսած է նախորդ թիւով: Այս առթիւ կը խնդրենք դաւառի մեր ազնիւ բաժանորդներէն և բաժանորդուհիներէն որ հաճին յղել մեզ իրենց երկրորդ վեցամսեայ բաժնեգինը, նկատի առնելով մեր կանխիկի դրութիւնը, որպէս ղի կարենանք չարունակել թերթերու առաքումը իրենց հասցէներուն:

ՆՈՐԱԶԵԻՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ԱՅՑԵԼՈՒԹԵԱՆ ԱՐԴՈՒԶԱՐԴ

Տակաւ, օգերու նպատակներով իւր կը պահանջէ թեթեւ-
նալ ձմեռնային հաստ ու ծանրակիր զգեստներէ : Միջերկրականի
եղերքները՝ արդէն ընդունած են կէս եղանակի արդուզարդերը,
բայց մինք ամէնէն վերջը նորաձեւութիւնը կ'ընդունինք : Այս պատ-
ճառաւ կէս եղանակէ աւելին կ'ընենք :

Ուստի նորաձեւութիւնը մեր լարքերուն պատշաճեցնելով քիչ
մը, այցելութեան յատուկ արդուզարդի մը ճաշակը պիտի տանք
հիմայ : Ինչպէս ներկայ ձմեռուան՝ նոյնպէս ալ յօռաջիկայ եղա-
նակին մէջ կարճ ժափքներ, կարճ քեշոյններ, և կարճ սափեր ու
մանթոններ իրենց տեղը պիտի ունենան, աւելորդ է ըսել աւելի
թեթեւ կերպաններով :

Հոս կը ներկայացնենք շքեղ մանթո մը փոսկրի գոյն փայ-
լուն ասուիէ, նոյն գոյն ֆոռսօնէ մետաքսով պուօտէ եղած ամէն
տեղ : Թոյլ ու մեծ օձիք մը ամբողջ վայելչութիւնը կը կազմէ այս
արդուզարդին, և կուրծքին վրայ դոյցուող խոշոր ոսկեղօծ կոճա-
կը՝ նուրբ քանդակ է իր ձեւին :

Աղէկ փայլ մը արուած կ'ըլլայ այս արժէքաւոր վերարկուին,
երբ անոր ընկերանայ մանաւանդ սեւ թափէ երկայն քղանցք մը :

ՏԻՐՈՒՆԻ ԿԻՒՂՆԿԵԱՆ

“ ՄԱՍԻՍ, Ի ՎԵՐԵՐԵԻՈՒՄԸ

Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք թէ Մասիս շաբաթաթեր-
թը, որուն հրատարակութիւնը ընդհատուած էր գրեթէ երկու
ամիսէ ի վեր, սկսած է կրկին հրատարակուիլ միևնույն Խմբագ-
րութեամբ :

Յաջողութիւն կը մաղթենք մեր համակրելի պաշտօնակցին որ
սիրուած անուն մը ունի մեր մօտուլին մէջ :

Յ Ա Ջ Ո Ր Դ Թ Ի Ի Ո Վ

ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԷԼ Է. ԱՍԱՑՈՒՐ

ԿՕԼՏԷՆՊԷՐԿԻ նուազահանդէսին մասնակցողներուն մէջ կա-
յին նաեւ Օր. Մայրա Շահինեան և Պ. Արմենակ Ս. Պօղոսեան,
որոնց անունները սխալ հրատարակուած էին Մաղիկի նախորդ թի-
ւին մէջ :

Ա Պ Ա Հ Ո Վ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՆՈՐ ԶԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ ասպանողազրական նոր ձեռնարկի մը հեղինակ հանդիսացած է ՄԻՀՐԱՆ ԷՖ. ԶԻԹՃԱՆ, ստանձնելով տնօրինութիւնը

Արուեստագիտական Գրասենեակ

Ապահովագրական Տեղեկատուութեանցին

(Հաստատուած ՎԱՀԱՆ ԷՖ. ԵԿԱԻՕՖԻ կողմէ)

որ պիտի զբաղի ասպանողազրական զանազան գործառնութիւններով (կեանք, հրդեհ, ծովային փոխադրութիւնք, ապակեղինաց խորտակում եւն. եւն.), և որուն գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ տեղեկացնել հասարակութեան, ասպանողազրութեանց հետ ամէն տեսակ առնչութիւն ունեցող խնդիրները:

Այս անդուղական ձեռնարկին օգտակարութիւնը շեշտել աւելորդ է անշուշտ, քանի որ այդ միջոցաւ հասարակութիւնը թէ՛ լաւագոյն ընտրութիւն մը պիտի կրնայ ընել ասպանողազրութեանց մէջ, և թէ կատարելապէս համոզուած պիտի ըլլայ իր կատարած ասպանողազրութեան մասին:

Կ'արժէ որ ուրեմն, մեր Տիկիններն ու Օրիորդները որոնք ասպանողազրական ո եւ է գործողութիւն մը ունին կատարելիք, այլուր գլխիկէ առաջ, օգտուին առաւելութիւններէն

Արուեստագիտական Գրասենեակ

Ապահովագրական Տեղեկատուութեանցին

(Bureau technique de Renseignements d'Assurances)

որ հաստատուած է Սթամպոյ, Սուլթան Համաժ, Գաթըրճը Օղլու Բասաժ Թիւ 33:

Վստահ ենք թէ ամէն հոն գլխիկները գոհունակութիւնով մը պիտի յանձնեն անոր, իրենց ասպանողազրական գործերը, երբ ըսենք նաեւ թէ Միհրան ԷՖ. Զիթճեան՝ կատարելապէս օժտուած է բացի պարկեշտութեան և ուղղամտութեան առաւելութիւններէն ասպանողազրական աշխարհին բոլոր իրադարձութեանց գիտակ եղող անձի մը ունեցած փորձառութեամբ և ձեռնհասութեամբ:

Անկարելի է որ ընտանիք մը առանց կարի մեքենայի մնայ, բայց էական կէտն է լաւ մեքենայ մը ունենալ, որովհետեւ լաւ մեքենայ մը անթիւ եւ անհամար ծառայութիւններ կը մատուցանէ, մինչդեռ գէշ տեսակէ մեքենայ մը անլիերջ դժգոհութեանց եւ տաղտուկի աղբիւր մըն է:

Բոլոր աշխարհ գիտէ թէ՛

Ս Ի Ն Կ Է Ր

Հայրայրիջ ԿԱՅՍ, ՊԱԼԼՏԱՆ The Singer Manufacturing Co
մեքենան լաւագոյնն է. սոյն մեքենան ամէնէն աւելի կտտարելա-
գործուածը, հաստատունը եւ դիւրագործածելին ըլլալուն՝ բո-
ւանդակ աշխարհի մէջ՝ ամէն ոք Սինկերի մեքենաները կը գնէ:

Ձեռքի, ոտքի, ու ոտքի եւ ձեռքի միացաւայն

մեքենաներ կց գտնուին:

ՍԻՆԿԷՐԻ մեքենաները կը ծախուին մի միայն Սինկեր Հեկերուքեան
վաճառատանց մէջ:

ԲԵՐԱ.	{ 1. Մեծ փողոց, Պօն Մառէի դէմ, Թ. 343 և 343 կրկին.
	{ 2. Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ.
ԿԱԼԱԹԱ.	{ 1. Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւը.
	{ 2. Գարաքէոյ, Թրամվէյի կայարանին դէմ.
ՊՈԼԻՍ.	{ 1. Սուլթան Համամ, Թ. 2
	{ 2. Սուլթան Պէյազիտ, Թրամվէյի կայարանին դէմ, Թ. 13
ՍԱԻԻՏԱՐ.	Չարը Պօյու, Թ. 120.

ՇԱԲԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ

Դասերը եւ նորոգութիւնք ձրի.

Կասաբեալ Երաւասորութիւն:

Մասնաձեռքեր գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ:

Սինկերի Հսկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ
Փողոց, Թ. 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս Պէյ Տիւզդուլուի տունը:

8—50

Ս Ի Մ Ո Ն Գ Ա Բ Ա Մ Ա Ճ Ե Ա Ն

Բ Ա Ր Ե Կ Ի Ր Թ Ա Ղ Զ Ի Կ

Պատկերազարդ Հնքերցարան Ազգայնց Վարժարաններու համար

Յառաջաբան-Նամակ Ռ. Յ. ՊէրՊէրեանէ

ԹԱՐԳՄ. ՅՐԱՆՍԵՐԼՆԷ

Գեղեցիկ նորութիւն մըն է աղջիկներու Հսկերցարանը՝ որ կը բովանդակէ շահեկան ընտիր խորհուրդներ ու խրատներ, իզական սեռի կրթութեան մասնաւոր խնամք տանող տեսուչներու եւ հայ-
րերու նկատմամբ արժանի գործ մը:

Դին կիսալաթի 5 դրուշ, ամբողջ լաթակազմ 7 1/2 դրուշ, լա-
թակազմ ոսկեղօծ 10 դրուշ: Գաւառներէ յանձնարարութիւնք
փութով կը կատարուին: Կեդրոնատեղի՝ Կ. Պոլիս, Հաճօքուլօ
խան, Թիւ 24:

6—10

ՀՈԶԱԿԱԽՈՐ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ԽԱԶԻԿ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

Պոլիս, Պահլե Գաբու, Պողազաճիկն դեմ, Սթանպոլ խան
թիւ 4, 5, 6,

Մայրաքաղաքիս ատամնաբուժական դասին մէջ պատուաւոր
գերք մը գրաւող խաչիկ էֆ. Ժամկոչեան, այս անգամ Եւրոպայէն
ու Ամերիկայէն յատկապէս բերել տուած նոր դրութեամբ գործիք-
ներով և իրեն յատուկ եղող ճարտարութեամբ, առանց ունէ ցաւ
զգացնելու, ակնթարթի մէջ կր հանէ փոտած և ամէնէն դժուա-
րին ակռաները Առջեւի փոտած ակռաները առանց հանելու ար-
մատներու վրայ կը գետնդէ բնականէն բնաւ տարբերութիւն չու-
նեցող սլտուտակաւոր ակռաներ, Բերնին Ետեւի կողմը լեցուիլը
անկարելի եղող արմատներու վրայ, ոսկի կամ բլաթին քուռոններ
կ'անցընէ : Նաեւ քառչուի, բլաթինի, ոսկիի վրայ շարուած ոկ-
ռաներ կը շինէ բնականին յար եւ նման :

Խաչիկ էֆ. Ժամկոչեանի սկզբունքն է

Պատուաւորութիւն, Ուղղամտութիւն եւ Մաքրութիւն ինչ որ ան-
հրաժեշտ պայմաններ են ատամնաբուժի մը համար :

ՉԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆ

Վկայեալ աղքատաց ճրի

26—50

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՆԳԱՐԱՆ

ՆՈՅՆԱԶՅՆ ԵՒ ՆՈՅՆԱՅՆԳ ԲԱՌԵՐՈՒ

Պ. Խ. ԹԷՐԶԵԱՆ

Այս նոր հրատարակութիւնը կարեւոր ազդակ մէ ամէն անոնց
որոնք ստանաւոր քանաստեղծութիւններ գրելու հետամուտ են եւ
կը նեղուին յաճախ յանդերու սովէ : Գրգոյլը, մաքուր տպագրու-
թեամբ եւ գեղեցիկ կազմով հրապարակ ելած է արդէն եւ կը
ծախուի 4 դահեկանի, ամէն գրաւաճառաց քով :

5—10

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԹԷՅԻ ԽԱՌՆՈՒՐԴՆԵՐ

ՄԵՏԱԺԱՆ ՈՒ ԹԱՐՄ ՆՆ

ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

ԸՆՏԻՐ, ԱԺԱՆ

ԵՒ

ՀՈՏԱԻԵՏԻԹԵՅԵՐ

Կ. Պոլիս, Պահլե Գաբու, ձեյալ-Պեյ խան, քիւ 10

26—50